Stiva, Funcții, C + assembler

De citit [Danadamudi]: Capitole 5, 16, 17

Modificat: 15-Oct-18

Proceduri și utilizarea stivei

Chapter 5
S. Dandamudi

Cuprins

- Ce este stiva?
- Implementarea stivei pentru x86(Pentium)
- Instrucțiuni de lucru
- Utilizările stivei
- Proceduri
 - * Instrucțiuni x86
- Transmiterea parametrilor prin:
 - * registre
 - * stiva

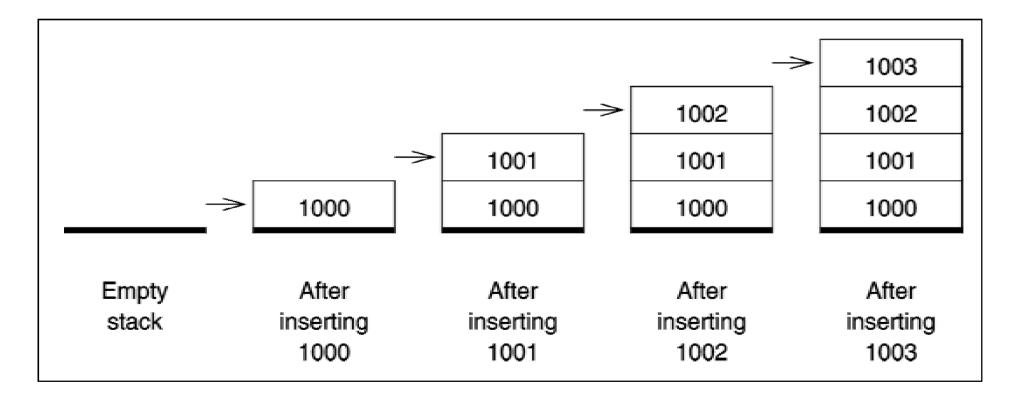
- Exemple
 - * Apelul prin valoare
 - * Apelul prin referință
 - * Sortare prin metoda bulelor
- Proceduri cu număr variabil de parametri
- Variabile locale
- Program cu multiple module sursă
- Performanţa: Overhead-ul procedurilor

Ce este stiva?

- Stiva este o coadă last-in-first-out (LIFO)
- Daca vizualizăm stiva ca un vector de elemente, atunci inserția și ștergerea sunt restricționate la unul din capetele vectorului
- Numai elementul din vârful stivei (en. top-of-stack a.k.a TOS) este direct accesibil
- Structura implementează două operații de baza:
 - * push (inserţie)
 - * pop (stergere)

Ce este stiva? (cont'd)

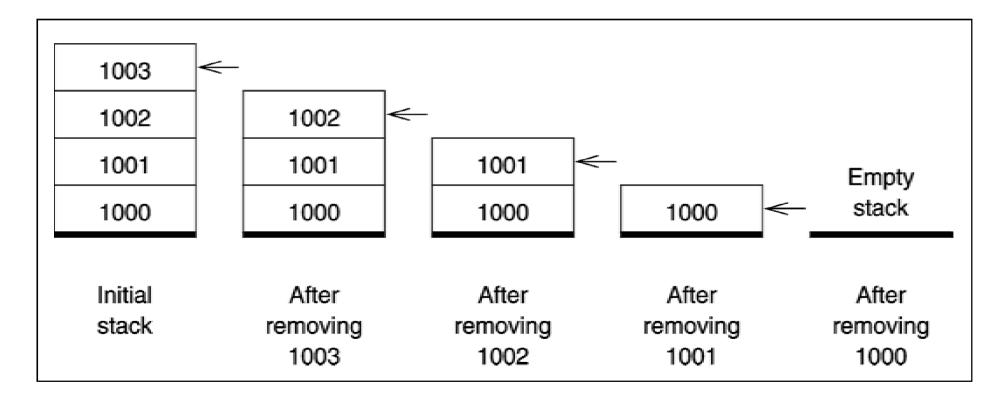
- Exemplu
 - * Inserarea elementelor in stivă
 - » Săgeata pointează către vârful stivei

Ce este stiva? (cont'd)

• Exemplu

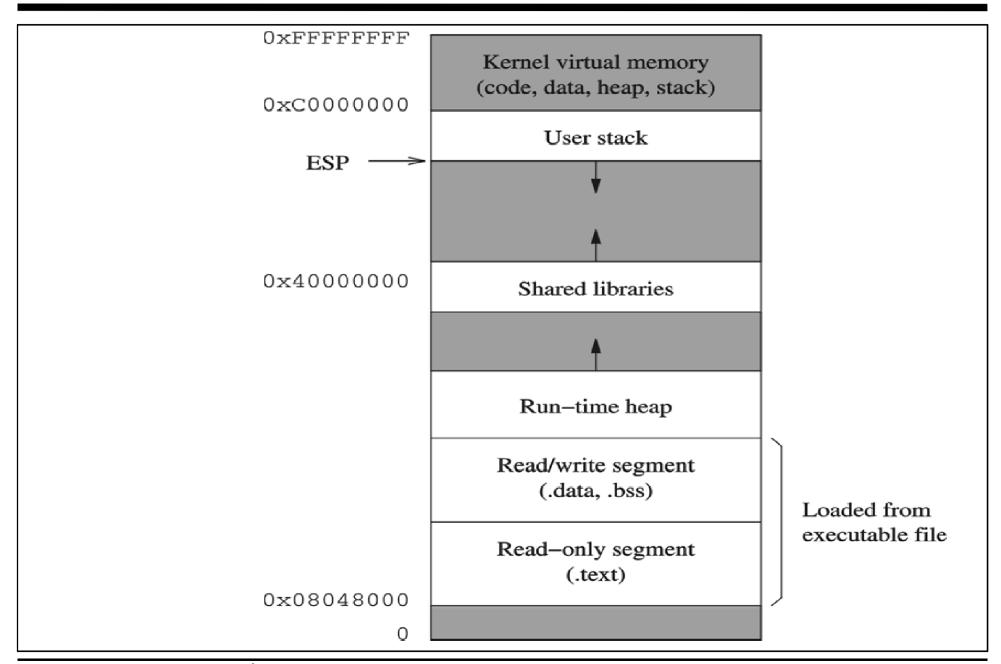
- * Ştergerea elementelor din stivă
 - » Săgeata pointează către vârful stivei

Implementarea stivei pentru x86

- La x86 este utilizat un registru segment rezervat:
 - * Registrul SS (Stack Segment) indică adresa de start a segmentului, iar registrul ESP (Extended Stack Segment) indica deplasamentul față de adresa start a vârfului stivei
 - * Impreuna SS:ESP indică vârful stivei
- Caracteristicile implementării pentru x86:
 - 1. Date de tip word/16-bit sau doubleword/32-bit
 - Stiva crește spre adrese mai mici "in jos"
 - 3. TOS pointează către ultimul element introdus in stivă

Harta memoriei pentru un proces in Linux

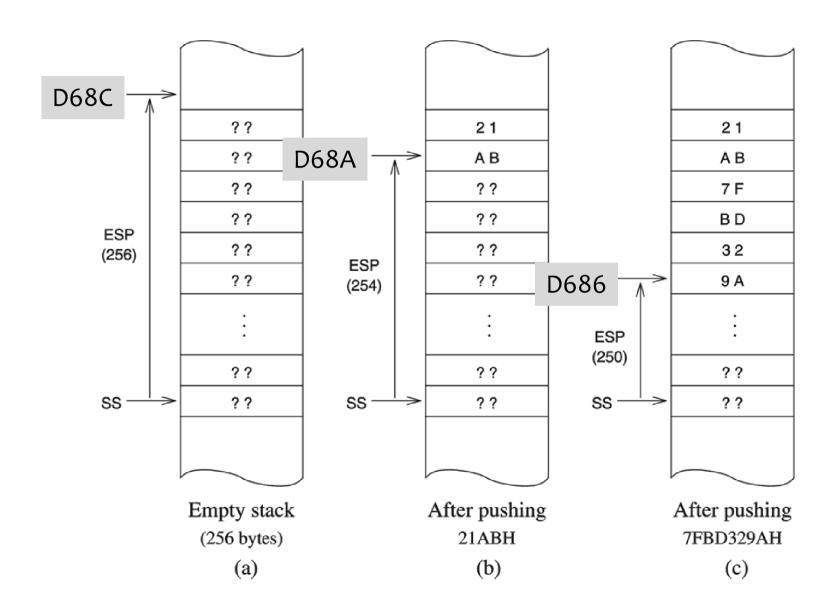
Instrucțiuni de lucru cu stiva

• x86 perimite doua instrucțiuni de bază:

```
push sursa
pop destinatie
```

- Sursa și destinatia pot fi
 - * registre de uz general 16- sau 32-bit (ex: ax sau eax)
 - * resistru de segment (ex: DS, SS, CS, etc...)
 - * un word sau double word din memorie (ex: word [var+2])
- source în plus poate fi și o data imediata pentru instrucțiunea push de lungime 8, 16, sau 32 bit
 - *push oxAB

Exemplu de lucru cu stiva pentru x86 - 1

Instructiuni de lucru cu stiva: Exemple

 Pentru o stivă goală următoarea secvență de instrucțiuni push

push word 21ABH
push 7FBD329AH

rezultă în starea prezentata la (c) în figura anterioara

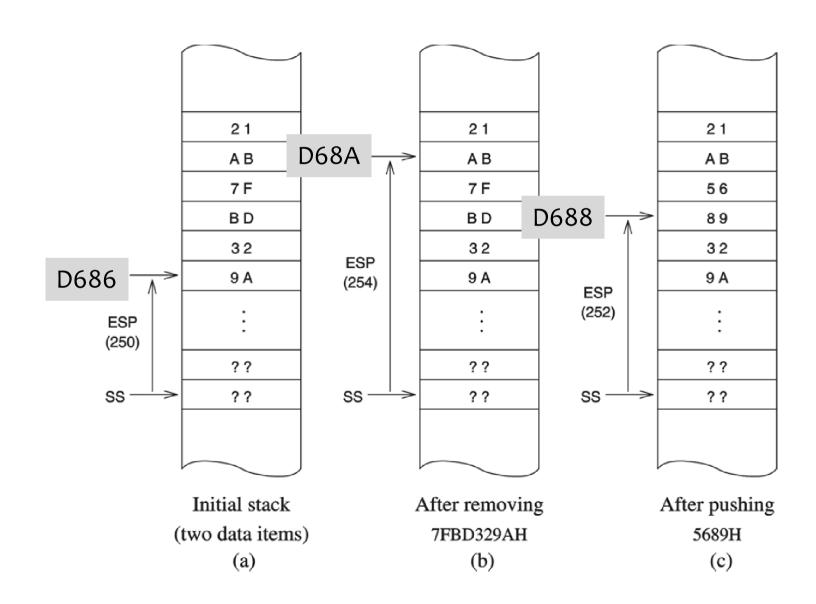
• Dupa execuția instrucțiunii:

pop EBX

Rezultă în starea stivei de la (b) din figura următoare, iar EBX va conține valoarea 7FBD329AH

Demo SASM: test_stack_s.asm

Exemplu de lucru cu stiva pentru x86 - 2

Instrucțiuni adiționale

Operații de stiva asupra fanioanelor

- Instrucțiunile push si pop nu pot fi utilizate cu registrul de stare (EFLAGS)
- Doua instructiuni speciale in acest sens sunt: pushfd (push 32-bit flags) popfd (pop 32-bit flags)
- Operanzii nu sunt necesari
- Se folosesc pushfw and popfw pentru 16-bit (FLAGS)

Instructiuni aditionale

Operatii de stiva asupra la toti registrii de uz general

- Instrucțiunile pushad si popad sunt folosite pentru a salva si a restaura 8 registre de uz general EAX, ECX, EDX, EBX, ESP, EBP, ESI, and EDI
- pushad executa o operație de push pentru fiecare din registrii anteriori în ordinea data (EAX primul și EDI ultimul)
- popad restaureaza toti registrii exceptand registrul ESP
- Se folosesc pushaw si popaw pentru a executa aceeaşi operație pentru registre la nivel de 16-bit (AX primul și DI ultimul)

Utilizările stivei

- Trei utilizari de baza:
 - 1. Stocarea datelor temporare
 - 2. Transferarea controlului
 - 3. Transmiterea parametrilor

1. Stocarea datelor temporare

Exemplu: Inter-schimbarea variabilelor **value1** si **value2** poate fi realizata utilizând stiva pentru a salva datele temporare

```
push value1
push value2
pop value1
pop value2
```

Utilizarea stivei (cont'd)

Des utilizata pentru eliberarea unor registre

```
;salveaza EAX & EBX pe stiva
  push
         EAX
         EBX
  push
  ;EAX si EBX pot fi acum folositi
  mov EAX, value1
  mov EBX,value2
  mov value1,EBX
  mov value2,EAX
;restaureaza EAX & EBX din stiva
        EBX
  pop
  pop
        EAX
```

Utilizarile stivei (cont'd)

2. Transferarea Controlului

- Pentru proceduri și întreruperi adresa de retur este salvata pe stiva
- Discuţia pentru apelul procedurilor va clarifica în detaliu acesta utilizare

3. Transmiterea Parametrilor

- Stiva este extensiv utilizata pentru transmiterea parametrilor către proceduri
- Discuţia de mai târziu va arata cum se realizează acest proces

Proceduri

• Doua tipuri

- * Apelul-prin-valoare
 - » Primește numai valori
 - » Similar functiilor matematice
- * Apelul-prin-referință
 - » Primește pointeri
 - » Manipulează direct zona de memorie a parametrilor

Instrucțiuni de lucru cu Procedurile

- x86 dispune de doua instructiuni: call si ret
- Instrucțiunea call este utilizata pentru a apela o procedura, iar formatul acesteia este:

```
call proc-name
nexti: ...
proc-name - numele procedurii (adresa acesteia)
nexti - adresa instructiunii urmatoare
```

Acțiunile realizate la apelul unei proceduri:

```
push nexti ; push return address
jmp proc-name ; EIP of the procedure
```

Instrucțiuni de lucru cu Procedurile (cont'd)

- Instrucțiunea ret este utilizata pentru a transfera controlul către procedura apelanta
- De unde stie procesorul unde sa se intoarca?
 - * Foloseste adresa de retur salvata pe stiva la executia instructiunii **call**
 - Este important ca TOS sa arate către acesta adresa în momentul execuției instrucțiunii ret
- Actiunile realizate la executia lui ret sunt:

```
add ESP, 4 ; pop return address jmp [ESP-4] ; from the stack
```

Instrucțiuni de lucru cu proceduri

- Putem specifica un intreg optional instructiunii ret
 - * Formatul acesteia este

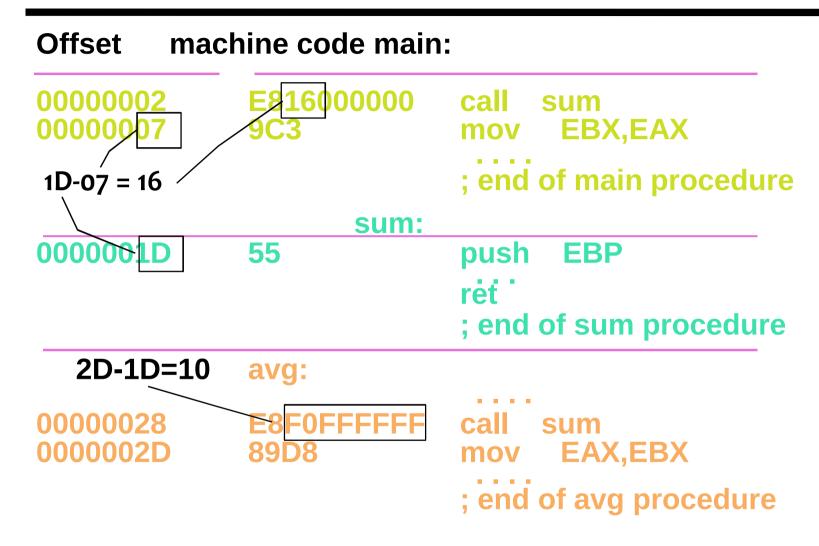
* Exemplu:

ret 8

Acțiunile realizate in acest caz sunt :

```
add ESP, 4 + optional_uint 
jmp [ESP – 4 - optional_uint]
```

Cum este transferat controlul in program?

Transmiterea parametrilor

- Transmiterea parametrilor este diferita fata de limbajele de nivel înalt (C / C++ / Java)
- In limbaj de asamblare
 - » Toţi parametrii necesari trebuie dispuşi într-o zona de stocare care poate fi accesata mutual de apelant şi apelat (caller vs callee)
 - » Apoi se apeleaza procedura (a.k.a. call proc_name)
- Tipuri zone de stocare
 - » Registre (se utilizeaza registrii de uz general)
 - » Memorie (este folosita stiva)
- Doua metode de transmitere a parametrilor:
 - » Metoda prin registre
 - » Metoda care utilizeaza stiva

Transmiterea parametrilor prin registre

- Procedura apelantă plasează toți parametrii necesari în registre de uz general înainte de a realiza apelul propriu-zis prin instrucțiunea call
- Exemple:
 - * Demo: PROCEX1.ASM
 - » apelul-prin-valoare utilizand metoda registrelor
 - » o procedura care realizeaza o suma simpla
 - * Demo: PROCEX2.ASM
 - » apelul-prin-referenta folosind metoda registrelor
 - » procedura pentru calculul lungimii unei string

pro și contra pentru metoda registrelor

Avantaje:

- * Simplu si convenient
- * Mai rapid

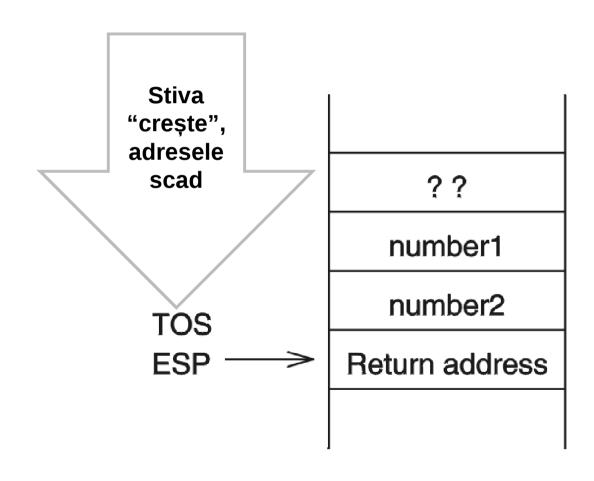
Dezavantaje:

- * Numai un număr limitat de parametri poate fi transferat prin registre
 - Un număr foarte mic de registre este accesibil
- * Cel mai adesea registrele nu sunt liberi
 - eliberarea acestora prin salvarea lor pe stiva neaga al doilea avantaj al metodei

Transmiterea parametrilor prin stivă

- Toate valorile sunt puse pe stiva înainte de a apel
- Example:

push number1
push number2
call sum

Accesarea parametrilor de pe stivă

- Valorile parametrilor se găsesc pe stiva
- Putem folosi următoarea instrucțiune pentru a accesa valoarea parametrului number2 mov EBX, [ESP+4]

Problema: ESP se schimba cu operațiile push/pop

- » Deplasamentul relativ depinde de operațiile efectuate asupra stivei
- » A se evita indexarea după ESP
- Există o alternativa mai buna?
 - * Folosirea lui EBP pentru a accesa parametrii de pe stivă

Folosirea lui EBP pentru acces la parametri

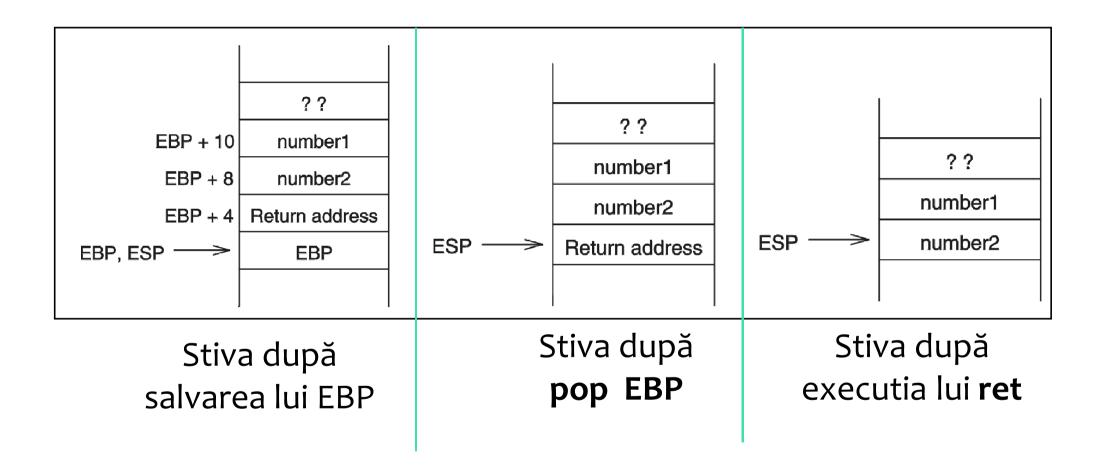
• Abordarea preferata pentru a accesa parametrii:

```
mov EBP, ESP
mov EAX, [EBP+4]
pentru a accesa number2 din exemplul anterior
```

- Problema: Continutul lui EBP este pierdut!
 - * Trebuie salvat conținutul lui EBP
 - * Folosim stiva (atenție: se schimbă deplasamentul ESP)

```
push EBPmov EBP, ESP
```

Eliberarea stivei de parametri

Eliberarea stivei de parametri (cont'd)

- Două feluri pentru eliberarea stivei de parametri:
 - * Folosirea intregului optional pentru instructiunea ret
 - » Folosimret 4pentru exemplul anterior
 - * Adunarea unei constante la ESP în procedura apelantă (C folosește aceasta metoda)

```
push number1
push number2
call sum
add ESP,4
```

Probleme de întretinere a stivei

Cine ar trebui sa curețe stiva de parametri?

* Procedura apelantă (caller)

- » Trebuie sa actualizeze ESP la fiecare apel de procedura
- » Nu este neapărat necesara dacă procedura are un număr fix de parametri
- » C utilizează aceasta metodă datorita folosirii unui număr variabil de parametri

* Procedura apelată (callee)

- » Codul devine modular (curățarea parametrilor realizată într-un singur loc)
- » Nu poate fi utilizata cu un număr variabil de parametri

Probleme de întreținere a stivei

- Trebuie salvat conţinutul pentru procedura apelantă
 - » Stiva este utilizata in acest scop
- Care dintre registre trebuie salvate?
 - * Se salvează acele registre care sunt utilizate de procedura apelantă și sunt modificați de cea apelată
 - » Atenție: setul de registre utilizat variază în timp
 - * Se salvează toti registrii utilizand pusha
 - » Latența crescuta (**pusha** se executa în 5 cicluri de ceas, în timp ce salvarea unui sigur registru se executa într-unul)

Probleme de întreținere a stivei

- Unde se menține starea procedurii apelante?
 - * Procedura apelantă (caller)
 - » Trebuie cunoscute registrele utilizate de procedura apelata
 - » Trebuie incluse instrucțiuni de salvare şi restaurare a registrelor la fiecare apel de procedura
 - » Cauzeaza probleme de mentenanta a programului
 - *Procedura apelată (callee)
 - » Metoda preferata deoarece codul devine modular (prezervarea stării se relizează într-un singur loc)
 - » Se evita problemele de mentenanță

Probleme de întreținere a stivei

- Conservarea stării apelantului în timpul apelului
 - » Pe stivă
- Ce registre ar trebui salvate?
 - * Se salvează acele registre care sunt utilizate de apelant (caller) și modificate de apelat (callee)
 - » Poate cauza probleme
 - * Se salveaza toate registrele (metoda brute force)
 - » folosind pusha
 - » Latență crescută
 - pusha se execută în 5 cicluri de ceas, iar salvarea unui registru doar într-unul sigur

Probleme de întretinere a stivei

?? **EBP + 38** number1 EBP + 36 number2 Return address EBP + 32 Starea stivei după **EAX** EBP + 28 pusha ECX EBP + 24 EBP + 20 **EDX EBX EBP + 16 EBP + 12 ESP EBP EBP + 8** EBP + 4ESI EBP, ESP -> EDI

Instrucțiuni pentru cadrul de stivă

- Instrucțiunea ENTER
 - * Facilitează alocarea unui cadru de stivă

```
enter bytes, level
```

bytes = spatiu local de stocare
level = nivelul de intercalare (folosim nivelul o)

* Exemplu

```
enter XX,0
```

este echivalent cu

```
push EBP
```

mov EBP,ESP

sub ESP,XX

Instrucțiuni pentru cadrul de stivă

- Instructiunea LEAVE
 - * Dealoca un cadru de stiva

leave

- » Nu are operanzi
- » Echivalenta cu

```
mov ESP,EBP pop EBP
```

Schita unei proceduri tipice

proc-name:

enter XX,0

ret YY

Transmiterea parametrilor prin stiva - ex.

PROCEX3.ASM

- * apelul prin valoare folosind stiva
- * o procedura pentru calculul sumei

PROCSWAP.ASM

- * apelul prin referința folosind stiva
- * primele doua caractere ale string-ului de input sunt interschimate

BBLSORT.ASM

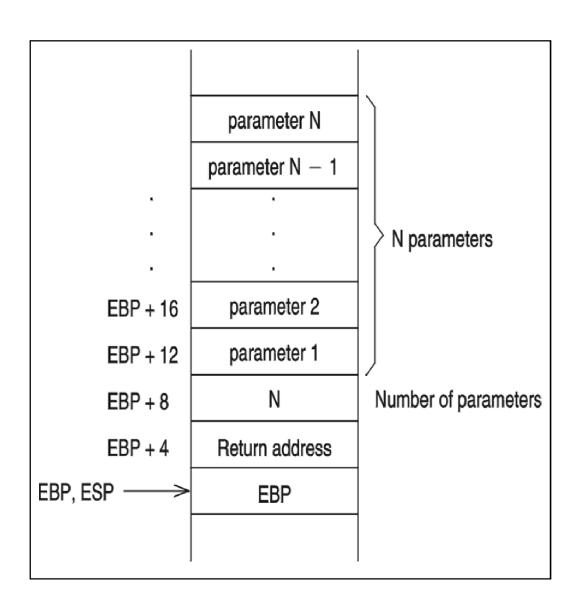
- * Implementează algoritmul de sortare prin metoda bulelor
- * utilizeaza pusha si popa

Număr variabil de parametri

- Cele mai multe proceduri au număr fix de parametri
 - * La fiecare apel același număr de parametri este transmis
- Proceduri cu număr variabil de parametri
 - * La fiecare apel numărul de parametri poate fi diferit
 - » C folosește acest tip de proceduri
 - * Ușor de implementat folosind transmiterea prin stivă

Număr variabil de parametri

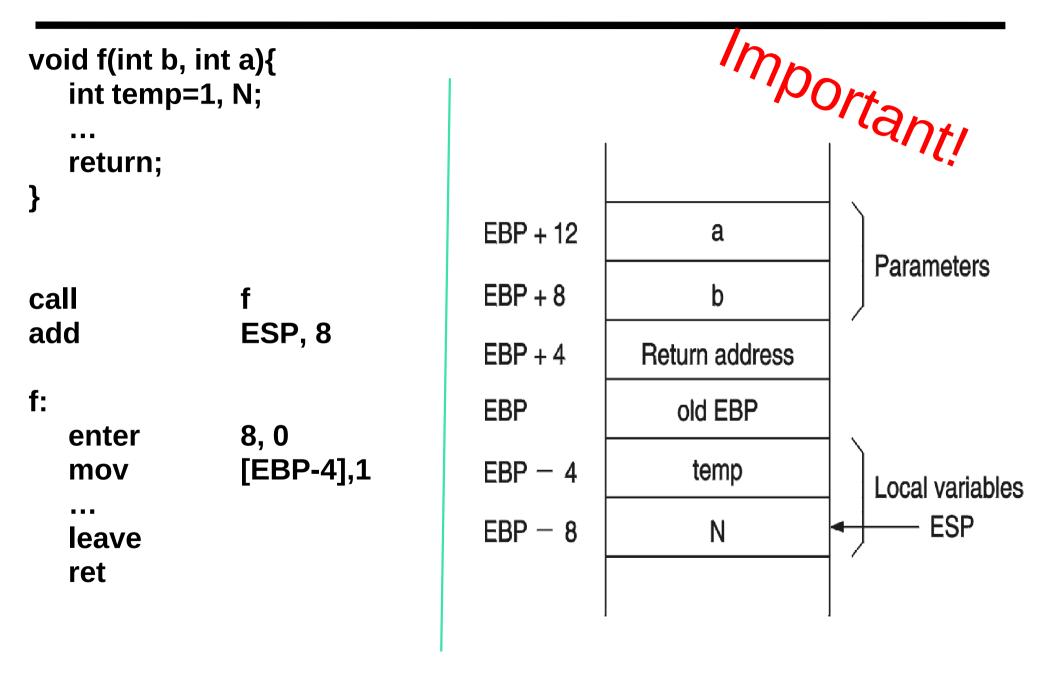
- implementarea mecanismului de transmiterea unui număr variabil de parametri:
 - * Numărul de parametri trebuie sa fie unul din parametri transmiși
 - Acest număr trebuie sa fie ultimul parametru pus pe stiva

Variabile locale

- Variabilele locale au natura dinamica
 - * Variabilele locale intra în existenta la invocarea unei proceduri și se distrug odată cu terminarea execuției acesteia
- Nu se poate rezerva spațiu pentru aceste variabile in segmentul de date (.data) din doua motive:
 - » Alocarea spaţiului este statica (rămâne persistent intre apelurile unei proceduri)
 - » Nu funcționează cu proceduri recursive
- Din aceste motive spațiul pentru variable locale este rezervat pe stiva

Stack frame = activation record = cadru de stivă

Activation record

Datele de pe stivă despre procedura curentă

```
    » parametri
    » adresa de retur
    » vechiul EBP
    » registre salvate
    » variabile locale

= activation record
```

- Fiecare apel de funcție necesită aceste informații
- EBP este denumit base pointer
 - * EBP cunoscut => acces la toate datele din stack frame
 - * Lista înlănțuită de stack frame-uri

Variabile locale – exemple

asm_ch5/procfib1.asm

- * In cazul procedurilor simple, registrele pot fi folosite pentru stocarea variabilelor locale
- * Utilizarea registrelor pentru stocarea variabilelor locale
- * Afisarea celui mai mare numar Fibonacci mai mic decat un numar dat ca input

- asm_ch5/procfib2.asm * Foloseste stiva pentru stocarea variabilelor locale
 - * Aspecte legate de performanta utilizarii registrelor vs stiva vor fi discutate ulterior

Performanță în apeluri de funcții

Stiva versus Registre ./asm_ch5/bblsort.asm

Fara procedura swap (Program 5.5, lines 95-99)

swap:

```
mov [ESI+4],EAX
mov [ESI],EBX
mov EDX,UNSORTED
```

Procedura SWAP (inlocuieste codul de mai sus)

```
swap_proc:

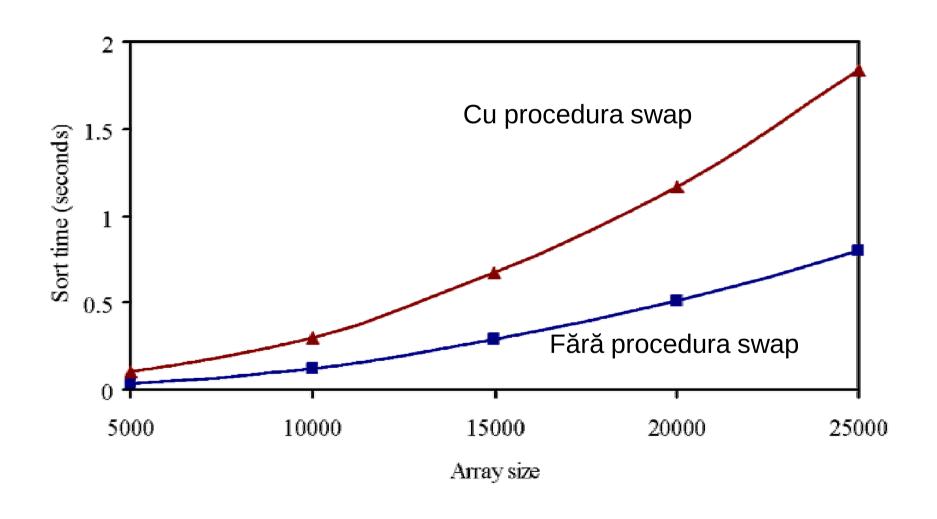
mov [ESI+4],EAX

mov [ESI],EBX

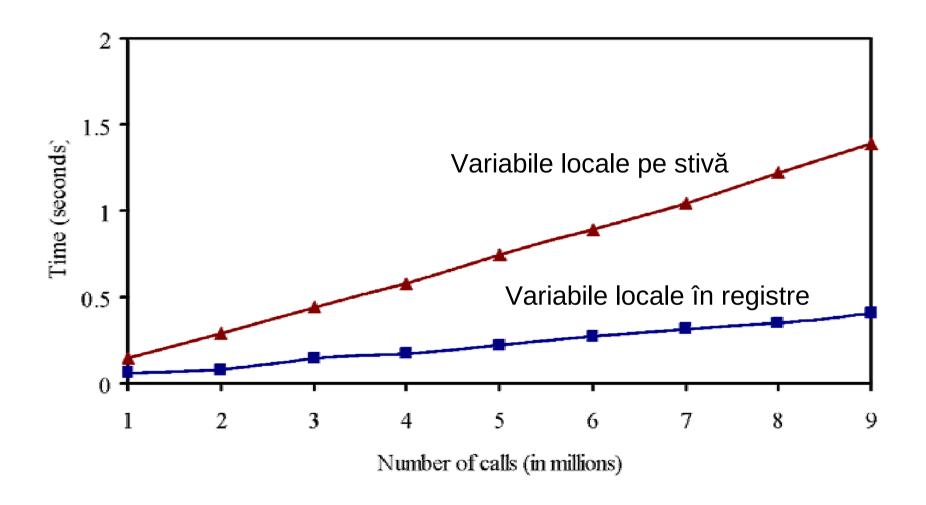
mov EDX,UNSORTED

ret
```

Performanță în apeluri de funcții

Performanta: Overhead variabile locale

Recursivitate

Chapter 16

S. Dandamudi

Introducere

- O functie recursiva este o functie care se apelează pe sine însăși
 - * Direct, sau indirect
- Unele aplicații pot fi exprimate în mod natural prin recursivitate

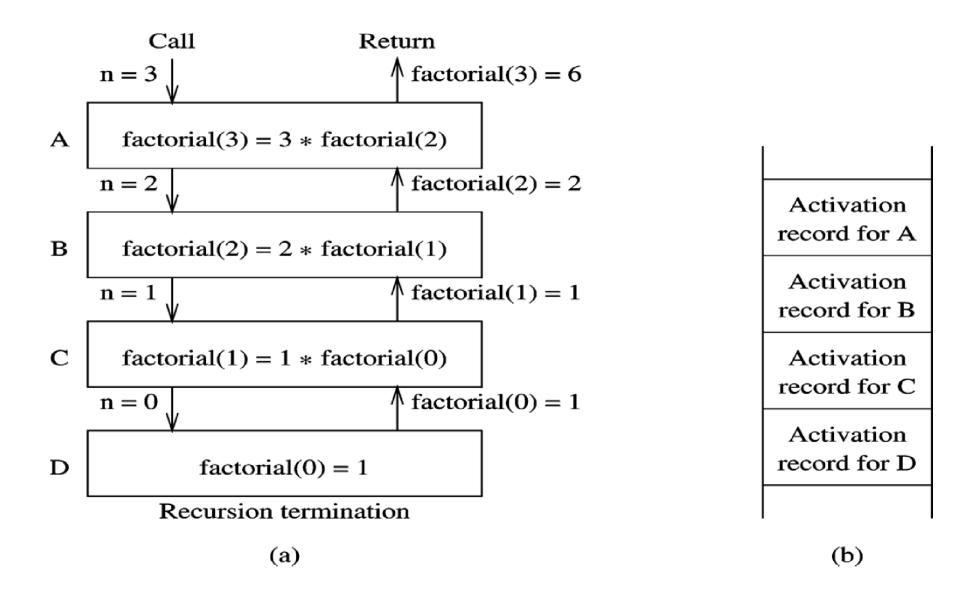
```
factorial(0) = 1
factorial(n) = n * factorial(n-1) for n > 0
```

Din punct de vedere al implementarii

Similar cu orice alt apel de functie

La fiecare apel de functie se creeaza un stack frame

Introducere (cont'd)

Recursivitate

Doua exemple

- * Factorial ./asm_ch16/fact_pentium.asm
- * Quicksort ./asm_ch16/qsort_pentium.asm

Exemplu 1

* Factorial

```
factorial(0) = 1
factorial(n) = n * factorial(n-1) for n > 0
```

Activation record

- Consta doar în stocarea adresei de retur pe stivă cu ajutorul instructiunii call
- * Parametru în BL

Recursivitate

Exemplu 2

- Quicksort
 - * Sortarea unui vector de N elemente
 - * Algoritm
 - » Selectam un element pivot x
 - » Presupunem ca ultima aparitie a lui x este array[i]
 - » Mutam toate elementele mai mici decat x pe pozitiile array[o]...array[i-1]
 - » Mutam toate elementele mai mari decat x pe pozitiile array[i+1]... array[N-1]
 - » Aplicam quicksort recursiv pentru a sorta cele doua subliste

Recursiv vs Iterativ

Recursiv

- * Concis
- * Mentenanta mai usoara a programului
- * Alegerea naturala pentru unele probleme
- Posibile probleme
 - * Ineficient
 - » Apelurile recursive produc overhead
 - » Calcule duplicate
 - * Necesita mai multa memorie
 - * Cadre de stivă

Recursivitatea la coadă

- Tail recursion
- Numai când ultima instrucțiune este apelul recursiv
- se poate optimiza apelul recursiv ca un jmp
- nu se mai creează o activare pe stivă
- Exemplu ./tail_rec
- make && make asm
- Examinare fact.s și fib.s

Interfața cu limbajele de nivel înalt

Chapter 17

S. Dandamudi

Cuprins

- De ce programe mixte?
 - * Focus pe C si limbaj de asamblare
- Compilarea programelor mixte
- Apel limbaj de asamblare din C
 - * Transmiterea parametrilor
 - * Valori de retur
 - Pastrarea valorilor din registre
 - * Global si external

- Exemple
- Apeluri C din limbaj de asamblare

De ce programe mixte?

- Avantaje si dezavantaje ale limbajului de asamblare
 - * Avantaje:
 - » Acces la operatii low-level
 - » Performanta
 - » Control asupra programului
 - * Dezavantaje:
 - » Productivitate scazuta
 - » Greu de asigurat mentenanta
 - » Lipsa de portabilitate
- Prin urmare, unele programe sunt mixte (system software)

Compilarea programelor mixte

- Putem folosi programare mixta in C si limbaj de asamblare
- Vom pune accentul pe principii
- Acestea pot fi generalizate la orice tip de programare mixta
- Pentru compilare:

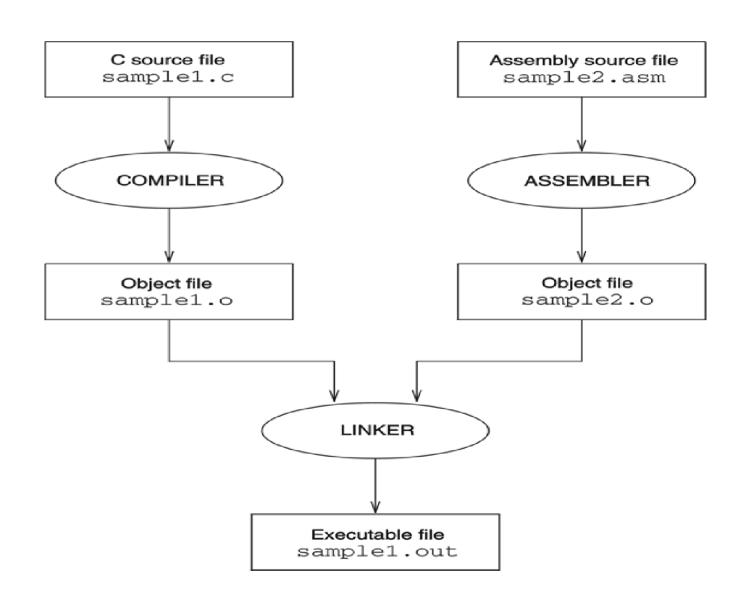
nasm -f elf sample2.asm

» creeaza **sample2.o**

gcc -o sample1.out sample1.c sample2.o

» creeaza **sample1.out** fisier executabil

Obținerea unui executabil mixt

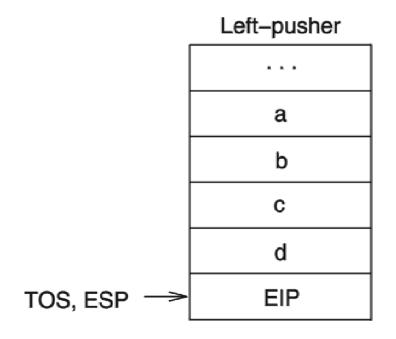
Apel limbaj de asamblare

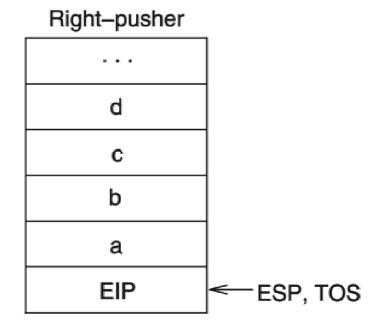
Transmiterea parametrilor

- Stiva este folosita pentru transmiterea parametrilor
- Doua modalitati de a pune parametrii pe stiva
 - * Left-to-right
 - » Majoritatea limbajelor inclusiv Basic, Fortran, Pascal folosesc aceasta metoda
 - » Aceste limbaje se numesc limbaje left-pusher
 - * Right-to-left
 - » C foloseste aceasta metoda
 - » Aceste limbaje se numesc limbaje right-pusher

Exemplu:

sum(a,b,c,d)

Valoare de retur

Registrele folosite pentru valori de retur

Tip valoare return	Registru folosit
8-, 16-, 32-bit value	EAX
64-bit value	EDX:EAX

 Valorile reprezentate in virgula mobila sunt discutate in capitolul urmator

Pastrarea valorilor registrelor

Valorile urmatoarelor registre trebuie pastrate

EBP, EBX, ESI, si EDI

- Alte registre
 - * Daca este necesar, valorile pot fi pastrate de catre functia apelanta

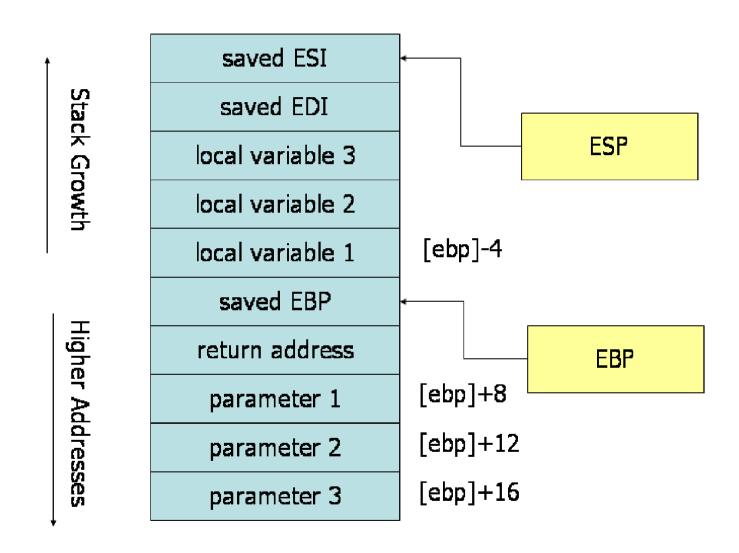
Global si External

- Programarea mixta implica cel putin 2 module
 - » Un modul in C si un modul in limbaj de asamblare
- Trebuie sa declaram functiile si procedurile care nu sunt definite in acelasi modul ca fiind external
 - » Section 5.10
- Procedurile folosite de alte module sunt globale

Exemple

- Exemplu 1 în ./asm_ch17
 - * hll_ex1c.c
 - * hll_test.asm
- Exemplu 2
 - * hll_minmaxc.c
 - * hll_minmaxa.asm
- Exemplu 3
 - * hll_arraysumc.c
 - * hll_arraysuma.asm

x86 cdecl calling convention (2)

http://www.cs.virginia.edu/~evans/cs216/guides/stack-convention.png

Apelarea unei funcții cu parametri

```
push paramN-1
```

• • • •

push param2 push param1 call func

Restaurarea stivei după apelul unei funcții

```
push paramN-1

push param2

push param2

push param1

call func

add esp, N*4
```

Salvarea registrelor

- Unele registre pot modificate în cadrul unei funcții
- Dacă avem nevoie de valori înainte sau după trebuie salvate în prealabil
 - * Pe stivă (push eax), cel mai comun
 - * Într-o zonă de memorie (date)
- După apelul funcției registrele în cauză sunt restaurate (pop de pe stivă, de exemplu)

Referirea parametrilor unei funcții

- [EBP]: saved ebp
- [EBP+4]: return address
- [EBP+8]: first parameter
- [EBP+12]: second parameter
- [EBP+16]: third parameter

• ...

Apeluri C din limbaj de asamblare

CDECL Sumar

- Apelantul
 - * Plasează parametrii pe stivă (in ordine inversa)
 - * conservă EAX, ECX, EDX dacă este cazul
- Apelatul
 - * Alocă și eliberează variabilele locale
 - pastreaza valorile registrelor EBP, EBX, ESI, si EDI (callee preserved)
 - * Valoarea de retur este stocata in EAX, sau EDX:EAX
- Apelantul
 - * Curăță stivei după retur add ESP,4

Inline Assembly

- Cod în limbaj de asamblare integrat în codul C
 - » Nu este necesar un modul separat scris in limbaj de asamblare
- Constructiile in limbaj de asamblare sunt identificate cu ajutorul cuvantului cheie asm
- Putem folosi () pentru a grupa mai multe constructii in limbaj de asamblare asm(
 assembly statement assembly statement
 ...
);

Inline Assembly (cont'd)

- Exemple Inline
 - * Exemplu 1
 - » hll_ex1_inline.c
 - * Exemplu 2
 - » Suma elementelor unui vector
 - » hll_arraysum_inline.c
 - * Exemplu 3
 - » A doua versiune a ultimului exemplu
 - » hll_arraysum_inline2.c